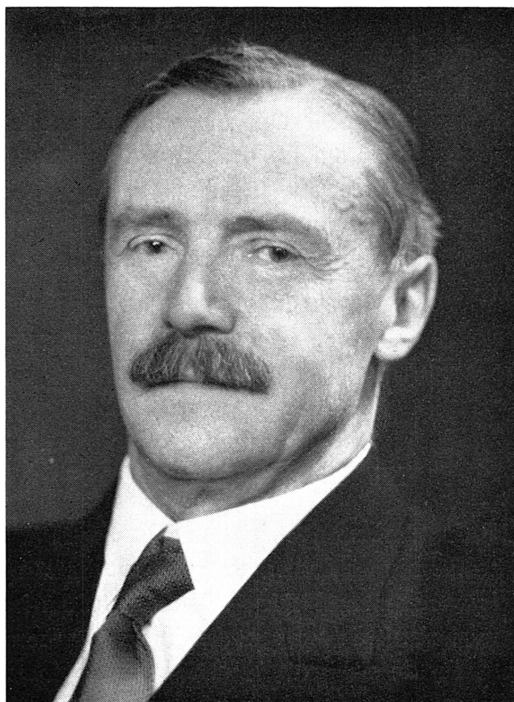

IN MEMORIAM

SIGFRID LINNÉR

Landshövding Sigfrid Linnér var Upplands fornminnesförenings ordförande åren 1931–1944. Med sällsamt stort intresse ägnade han sig åt fornminnesföreningens angelägenheter och kunde också få åtnjuta resultaten av denna insats i och med föreningens fortlöpande konsolidering och rika medlemsutveckling.

Strax i början av sin landshövdingetjänst kom landshövding Linnér i kontakt med ett ärende, som länge hade förberetts, nämligen iordningställandet av Rikssalen på Uppsala slott. Med stort

intresse följde han detta arbete och lysande var det tal, som han höll vid invigningsakten, i konung Gustav V:s närvaro, av den färdigställda Rikssalen 5 nov. 1932. Detta tal, rikt till innehåll och klart till form, gav värtaligt uttryck för landshövding Linnér's levande intresse för ett sådant ärende, som nämnda dag nådde sin fullbordan.

Den som övervar Upplands fornminnesförenings 75-årsjubileum på Rosersbergs slott våren 1944 och den därpå följande jubileumsmiddagen på Stadshotellet i Uppsala, fick då ett nytt prov på landshövding Linnér's hängivna omvårdnad om den uppländska provinsföreningens skiftande spörsmål.

Landshövding Linnér, som var född 13 sept. 1877 och avled 13 jan. 1963, utsågs till Upplands fornminnesförenings hedersledamot 1944. För alla hans insatser till föreningens fromma skall Upplands fornminnesförening alltid bevara landshövding Sigfrid Linnér's namn i aktad hågkomst.

Nils Sundquist

HERBERT RETTIG

I och med fil.dr Herbert Rettig's bortgång 1962 förlorade den uppländska kulturminnesvården en framsynt befrämjare. Under de år dr Rettig var bosatt på Tuna i Tensta lät han iordningställa ett hembygdsmuseum intill kyrkan, som han sedermera överlät till församlingen. Alla de ur bruk komna föremål, framförallt från allmogekulturen, som dr Rettig samlat, uppställdes här och har sedan dess tjänstgjort som ett värdefullt demonstrationsobjekt, framförallt i skolans hembygdsundervisning.

Under de år dr Rettig var bosatt på sitt slott Skånelaholm i Skånela socken, fortsatte han sitt kulturvårdsarbete och hopbragte även här ett hembygdsmuseum intill kyrkan, vid vilket den besökande allmänheten skulle få besked om hur timmerbyggnader från 1700- och 1800-tal såg ut och vilka föremål, som nyttjades i hem och hushåll, i hantverk och i jordbruksarbete.

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien gav dr Rettig, som var född 4 febr. 1888 och avled 3 juli 1962, på fler-

faldigt sätt sitt stöd. För de kulturvårdande insatserna kallade Upplands fornminnesförening 1960 Herbert Rettig till sin hedersledamot.

Nils Sundquist

TYCHO HEDÉN

Med f. ombudsman Tycho Hedéns bortgång 17 febr. 1962 förlorade Stiftelsen Upplandsmuseet och Upplands fornminnesförening en vän, som betytt mycket för Uppsalas och Upplands kulturminnesvårdande organisationers slutgiltiga utbyggnad. Allom bekant är Tycho Hedéns stora insatser för staden Uppsala under de senaste 40 åren i hans egenskap av stadsfullmäktig sedan 1919, som mångårig ledamot av drätselkammaren och som dess ordförande under de sista decennierna. Mindre kända är Hedéns insatser för kulturminnesvården.

När det gällde att få en mera stabil grund för museifrågan i Uppsala var det nödvändigt att den fick stadsfullmäktiges odelade stöd. Spörsmålet blev komplicerat i så måtto att flera i stadens kommunala ledning helst ville se Uppsalas kulturminnesvård organiserad för sig i och med de stora uppgifter av historisk, kulturhistorisk och annan art, som här yppade sig. Fornminnesföreningens ledning höll dock starkt på sin linje, nämligen att kulturminnesvården skulle ordnas provinsieellt och att därför både stad och land borde gå tillsammans som stödjare av en organisation på provinsplanet. Skulle detta mål nås, komme Uppsala och Uppland att få samma ställning som de övriga provinsmuseerna i Sverige, nämligen utbildade som länsdistrikt med landsantikvarie som verkställande ledamot.

Den som hade förmånen att få vara med om när dessa frågor ventilerades vill betyga vilken stor tillgång det var för vår sak att Tycho Hedén då innehade den viktiga ställningen som ordförande i stadens drätselkammare. Det är ingen överdrift att säga att det var tack vare Tycho Hedéns fasthet och stora intresse som de långvariga diskussionerna slutligen kunde utmynna i det åtråvärda beslutet, nämligen att Uppsala stad, Uppsala läns landsting, Stockholms läns landsting och Upplands fornminnesförening skulle ingå som grundare av Stiftelsen Upplandsmuseet och tillika bli årliga anslagsgivare till Upplands fornminnesförening. Jag skulle kunna nämna andra namn, som med samma fasthet och levande intresse befordrade vårt stora ärende till fullbordan i önskvärd riktning, men jag stannar nu några ögonblick inför Tycho Hedén.

Mången trodde att Tycho Hedéns kanske något buttra yta speglade också en inre bisterhet, men så var ingalunda förhållandet. Den som hade glädjen att få lära känna Tycho på tu man hand vet på vilket fantastiskt sätt han kunde utveckla spiritualitet och känsla. Med sitt skarpa intellekt hade han ett mycket starkt sinne för valörer, både när det gällde ting och människor; medan han kunde uttala sig i sarkastiska vändningar om kryperi och förkonstling, blommade han ut i fullt register inför det, som han ansåg vara värt att kämpa för, nämligen rättvisa och människovärde. Jag vet också att Tycho Hedén satte reella kunskaper mycket högt evad ämnet än gällde. Han läste själv mycket och fastän han naturligtvis först och främst måste genom omfattande läsning sätta sig in i kommunala och andra bestämmelser, försmådde han aldrig att läsa historia och kulturhistoria. Jag tror för min del att Tycho Hedén är den, som under sista halvseket mest ingående av alla följt med allt som skrivits, i böcker och i tidningar, om Uppsalas utveckling i gammal och ny tid. Tycho Hedén var inte bara Uppsala stads utan även Uppsala stads historias verkliga vän. Jag tror att det var dessa samlade kunskaper, som gjorde att Tycho Hedén insåg att det var helt nödvändigt och helt berättigat att de, som syssla med kulturhistoriska arbeten, upppteckningar, bearbetningar och publiceringar, måste få sådant allmänt stöd att de under rim-

liga villkor kunde få utföra sin fortlöpande gärning till det upplysta samhällets fromma.

Tycho Hedéns syn på dessa ting har Upplands fornminnesförening och Stiftelsen Upplandsmuseet haft den största nytta av och vi tveka icke att karaktärisera honom icke blott som kämpen och idealisten utan även som den sanna kulturmanniskan i vidare mening. Det var helt i sin ordning att Tycho Hedén, när han 75-årig gick bort, var hedersledamot icke blott av Upplands fornminnesförening utan också av Upplands nation i Uppsala.

Nils Sundquist

GUNNAR BERGMAN

Under de år norrlänningen Gunnar Bergman tjänstgjorde som lärare på Väddö folkhögskola i Roslagen, 1927–1951, ägnade han sig med stor iver åt att till framtiden rädda både andliga och materiella minnen från Roslagens sjöfartstid. I otaliga artiklar i lokalpressen och i Roslagens sjöfartsminnesförenings tidskrift *Rospiggen*, vars redaktör han under många år var, meddelade Gunnar Bergman till den kunskapstörstande omvärlden resultaten av sina forskningar. Någon mera lämplig plats för ett dylikt hembygdsarbete kunde knappast tänkas än hans älskade sommarställe Boviken, där han hade Ålandshav bara några meter ifrån sig.

Som sekreterare i Roslagens sjöfartsminnesförening kom Gunnar Bergman med sitt livgivande ingenium att betyda mycket för föreningens arbete och jag är övertygad om att han själv var mycket inspirerad av de män, med vilka han hade att samarbeta, en Fredrik Nilsson, en Conrad Lund och flera andra. Hur smärtsamt skulle det icke vara för Gunnar Bergman att se det först anlagda sjöfartsmuseet, anlagt i den gamla Kaplansgården i Väddö, gå upp i lågor. Men de sega medlemmarna i styrelsen, som hade vant sig vid hårda tag både på sjön och på landbacken, läto sig icke hejda utan snart stod sjöfartsmuseet nr två färdigt i en annan till Kaplansbackens grund flyttad timmerbyggnad. För sina

förtjänster för mångårig och resultatrik kulturgärning i Roslagen tilldelades Bergman, som var född 27 dec. 1887 och avled 22 juni 1962, Upplands fornminnesförenings förtjänstmedalj 1954.

Nils Sundquist

HERBERT SAMUELSSON

Det var en mångårig vän till Uppland och Upplands fornminnesförening som gick bort, när nämndemannen och kyrkvärden i Lagga Herbert Samuelsson slutade sina dagar. Samuelsson var mycket starkt traditionsbunden. Med stolthet kunde han peka på att hans gård Årby i Lagga hade gått i släkten i över trehundra år. Upplands fornminnesförening var han ständigt trogen. Varje vår följde han med på vår utfärd. Herbert Samuelsson, mångbetrodd i kommunala och andra värv, var född 28 febr. 1892 och avled 14 mars 1962.

Det var framförallt inom Lagga socken och i Laggabygden som Herbert Samuelsson fick utföra sitt kulturminnesvårdande verk. Han hade tidigt fått blicken öppen för hur viktigt det är att icke släppa kontakten med det förgångna utan istället på något praktiskt sätt levandegöra det. Framförallt var det två frågor, som fångade Herbert Samuelssons intresse: det var räddandet till eftervärlden av dels den gamla karolinska prästgården intill Lagga kyrka och dels den ståtliga väderkvarnen på Väsby kvarnbacke. Båda målen nåddes. Den gamla prästgården restaurerades och inreddes som hembygdsmuseum och samlingsrum för hembygdsföreningen och väderkvarnen blev efter sega förhandlingar äntligen förvärvad och värdigt istandsatt av Lagga hembygdsförening.

För all denna intensiva insats betygade Upplands fornminnesförening Herbert Samuelsson sin tacksamhet genom att 1955 tilldela honom sin förtjänstmedalj.

Nils Sundquist

EDVIN THUN

Edvin Thun tillhörde i många år Uppsala läns landsting och hade härunder tillfällen att stödja Upplands fornminnesförenings sak. I egenskap av ordförande i Enköpings stads drätselkammare hade han en betydelsefull ställning både i landstinget och i Enköping, en position som förstärktes då han blev ledamot av riksdagen. Edvin Thun var en av undertecknarna till den motion i Uppsala läns landsting, som föreslog att landstinget skulle stödja kulturminnesvården i länet genom att ingå bland stiftarna av Upplandsmuseet.

Genom sin stora arbetsbörda fick Edvin Thun icke tid till att direkt ägna sig åt styrelsearbetet i Upplands fornminnesförening, men vi vet att han gjorde allt han kunde då det gällde att stödja framställningar från vår fornminnesförening. Edvin Thun, som var född 1 febr. 1898, avled 4 febr. 1962.

Nils Sundquist